

Ecologisch verantwoord sporten

EEN HANDBOEK VOOR CLUBS

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
6 elementen ecologie	3
<i>Energie en water .....</i>	3
<i>Mobiliteit .....</i>	4
<i>Voedsel en catering .....</i>	5
<i>Afval en materialen .....</i>	5
<i>Natuur.....</i>	6
Hoe kan je ecologie Integreeren in je sportclub?	7
<i>Ecosportief Charter .....</i>	7
<i>Ecologie integreren in de clubwerking .....</i>	7
Brenge de belangrijkste uitdagingen van jouw club in kaart	7
Formuleer acties en leg doelstellingen vast.....	8
Betreke interne en externe belanghebbenden in het proces	8
Effectieve communicatie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Succesfactoren	10
Wat doet Volley Vlaanderen?	11
<i>Clubwerking .....</i>	11
<i>Werking .....</i>	11
<i>Partners.....</i>	12
Bronnenlijst.....	13

INLEIDING

In dit handboek worden een aantal duurzame initiatieven overlopen. Hoe kan je omgaan met afval? Hoe motiveer je je leden om zich met de fiets of te voet te verplaatsen? Hoe ga je zuinig om met energie en water? We overlopen de 6 elementen van ecologie en bekijken hoe deze van toepassing zijn in een volleybalclub.

Daarna wordt er besproken hoe dit kan worden geïntegreerd in de clubwerking en worden er enkele good practices voorgesteld. Sommige clubs hebben reeds goede initiatieven om hun werking duurzamer te maken en deze zetten we dan ook graag in de kijker. Je kan dit handboek en alle good practices dan ook gebruiken ter inspiratie en bekijken waar ook jouw club kan groeien richting een ecologisch verantwoorde sportclub.

Ook wordt er beschreven wat Volley Vlaanderen allemaal doet op vlak van ecologie. Welke initiatieven nemen zij om hun werking duurzaam te maken.

6 ELEMENTEN ECOLOGIE

ENERGIE EN WATER

Om als club je energieverbruik te beperken kan je de trias energetica toepassen. De trias energetica bestaat uit 3E's:

- 1) Energieverbruik beperken
- 2) Energie duurzaam opwekken
- 3) Energie efficiëntie

Als club heb je niet altijd je sportfaciliteiten in eigen beheer en heb je dus niet altijd inspraak in het gebruik van duurzame energiebronnen. Wel kan je als club inzetten op het uitvoeren van andere ingrepen die een effect hebben op het energieverbruik.

Een aantal dingen die je als club kan doen:

- Sensibiliseer je leden om het licht uit te doen na gebruik van de ruimte zo gaat er geen energie verloren.
- Kies voor apparaten die weinig energie verbruiken.
- Zorg voor zo weinig mogelijk sluipverbruik, apparaten kunnen soms nog energie verbruiken ook al zijn ze niet actief.
- Kies voor LED-verlichting waar dit mogelijk is, en schakel lampen van bvb. drankautomaten uit of maak gebruik van een tijdschakelaar.
- Zet de verwarming een graadje lager.
- Bekijk of je een groepsaankoop kan doen.
- Bekijk je meterstand en vergelijk, is hier een positieve evolutie zichtbaar?

(Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015)

Ook het waterverbruik in je sportclub kan je beperken. Hiervoor zijn er 3R's (Ecolife, 2017)

- 1) Reduceren
- 2) Recupereren (hergebruiken)
- 3) Regenwater

Het waterverbruik reduceren kan door zuinige systemen te gebruiken, denk hierbij aan spaardouchekoppen, spaarknop bij de wc, ... Je kan het waterverbruik van de vereniging ook

vermindere door te sensibiliseren en zo het gedrag van je leden aan te passen. Tracht als club op creatieve manieren bewustwording te creëren bij de sporters en zo het waterverbruik te beperken (Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015).

Indien je infrastructuur dit mogelijk maakt kan je regenwater opvangen en dit gebruiken voor bvb. het doorspoelen van de toiletten, zo kan ook hier het waterverbruik beperkt worden.

MOBILITEIT

Verplaatsingen van en naar de sportclub gebeuren nog veel met de auto. Dit creëert een negatieve impact op de omgeving door factoren als geluidshinder, luchtvervuiling en CO2-uitstoot. Ook nemen auto's een deel van de schaarse ruimte in door de noodzaak aan wegen en parkings. Om te evolueren naar een groene en gezonde omgeving is een duurzamere manier van verplaatsen dus aan te raden.

Duurzame verplaatsingen zijn mogelijk door het STOP-principe toe te passen. Stop staat voor:

- Stappen
- Trappen
- Openbaar vervoer
- Privaat vervoer (carpool)

Als club kan je de duurzame verplaatsingsmogelijkheden bij je leden stimuleren. Bij trainingen en thuiswedstrijden moedig je mensen best aan om te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer te komen. Als de afstand te groot is kan je carpools promoten. Ook bij wedstrijden op verplaatsing is dit een betere manier van verplaatsen dat minder uitstoot creëert. Zorg ervoor dat deze carpoolinitiatieven efficiënt gebeuren door de verschillende spelers op te delen op basis van hun adres.

Als sportclub kan je het gebruik van de fiets stimuleren door veilige en overdekte fietsenstallingen te voorzien. Daarnaast kan je als club overwegen om je vrijwilligers te voorzien van een fietsvergoeding.

Communicatie:

Maak een pagina op je website, in de nieuwsbrief of op de sociale media met info over wat mensen kunnen doen om zich duurzaam te verplaatsen en geef hier alternatieve routes aan. Communiceer ook de doelstellingen en acties van de club i.v.m. mobiliteit.

Good practice Mortsel Volley Antwerpen:

Op de website van Mortsel Volley Antwerpen vind je een mooi voorbeeld van aantrekkelijke en overzichtelijke communicatie. Je kan hun pagina terugvinden via: <https://www.mortselvc.be/duurzaamheid/>.

Op de site heeft de club 5 concrete initiatieven opgesteld. Met de duidelijke titel en de korte uitleg hierbij. Op deze manier hebben de leden alle info en komt de visie van Mortsel zeer duidelijk over. Naast mobiliteit worden er hier ook andere initiatieven uitgewerkt die relevant zijn in de volleybalcontext (Mortsel Volley Antwerpen, 2022).

Mobiliteitsactieplan:

Dit is een manier om op lange termijn in te zetten op mobiliteit. Het doel van dit actieplan is om op maat van de club, duurzame oplossingen te zoeken. Starten doe je best door te analyseren wat je club momenteel doet. Hoe verplaatsen de sporters, ouders en supporters zich van en naar de

sportinfrastructuur? Na deze analyse formuleer je doelstellingen, wat wil je club in de toekomst bereiken? Hou deze doelstellingen eenvoudig en duidelijk, en integreer deze in het clubreglement en beleid.

Zorg voor duidelijke signalisatie in de omgeving zodat iedereen de sporthal kan vinden. Hiervoor kan je samen met je gemeente in overleg gaan en de beste routes naar de sporthal in kaart brengen.

Je kan als vereniging ook je CO2-uitstoot compenseren door de handen uit de mouwen te steken en bvb. te helpen bij de planting van nieuwe bomen (Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015).

VOEDSEL EN CATERING

Ook hier is het belangrijk om verspilling tegen te gaan. Dit kan door aandacht te hebben voor de juiste hoeveelheden en de houdbaarheidsdatum. Als je een eigen cafetaria hebt, zorg je dat iedereen op de hoogte is van hoe het eten bewaard wordt.

Pas de duurzame voedselhand toe: bij aankoop denk je best na over:

1. Verse producten
2. Seizoensgebonden
3. Lokaal/regionaal geproduceerd
4. Biologisch
5. Gelabeld (bv. Fairtrade)

Zorg ook voor duurzaamheid in het servies, maak gebruik van afwasbare spullen en motiveer sporters om hun eigen drinkbus te gebruiken.

Je kan in de cafetaria ook vegetarische opties aanbieden. Deze hebben een minder grote impact op het milieu. Je kan ook de producten van lokale leveranciers aanbieden en inzetten op gezonde alternatieven in je cafetaria-aanbod. Deze keuzes kan je bundelen in het clubbeleid en hiermee aan je leden uitleggen waarom je bepaalde keuzes maakt (Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015).

AFVAL EN MATERIALEN

Wat doe je met afval?

- Als club probeer je best het afvalverbruik zo beperkt mogelijk te houden, verminder dus je gebruik. Dit kan door individuele verpakkingen te beperken en verpakkingen in het algemeen en in de mate van het mogelijke te vermijden. Moedig het gebruik van een drinkbus aan, dit bespaart een hoop plasticen flesjes.
- Hergebruik je materialen en denk na over andere toepassingen die deze materialen zouden kunnen invullen. Kan jij ze niet meer hergebruiken, geef ze dan weg, zo kan je anderen nog helpen.
- Als je niet kan hergebruiken kan je het afval recycleren. Sorteert het afval van de club correct en zorgvuldig.

Stel een afvalbeleid op, bekijk wat je als club kan doen en ga in gesprek met je leden om dit verder uit te werken op maat van jouw vereniging. Hierin integreer je best een duurzaam aankoopbeleid. Daarmee integreer je economische, sociologische en ecologische afwegingen bij de aankoop van nieuwe producten. Denk dus na over of je het product wel echt nodig hebt en wees je bewust van de ecologische aspecten. Hiermee kan ja al veel afval vermijden of kiezen voor ecologische en/of herbruikbare verpakkingen (Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015).

Denk bvb. bij aankoop van nieuw sportmateriaal na over of de productie wel duurzaam gebeurde. Is je clubkledij om een ecologische manier geproduceerd? Motiveer je sporters om ook bij hun individuele aankopen stil te staan.

Meer info en tips zijn terug te vinden via: http://isb.colob.be/doc/PV/ecosportief_afvalbeheer.pdf

Als volleybalclub is een van de meest gebruikte materialen uiteraard de volleybal, als club koop je geregeld nieuwe ballen aan, maar wat doe je met deze ballen die je niet meer gebruikt? Deze zijn vaak nog bruikbaar voor recreatief gebruik en het is dus zonde om ze weg te gooien. De oude versleten exemplaren kan je altijd schenken. Denk hierbij aan scholen, zij hebben vaak geen of slecht materiaal en zo geef je hen de kans om ook tijdens de LO lessen volleybal te geven. Ook kan je de ballen schenken aan organisaties die laagdrempelig sport aanbieden, zoals de gemeentelijke buurtsportwerking of andere organisaties.

NATUUR

Voor de indoor volleybalwerking van vele clubs lijkt dit minder relevant, toch is het belangrijk om hier kort bij stil te staan. Vele clubs gaan wel eens op uitstap of kamp en daarbij komen ze wel eens in een natuurlijke omgeving terecht. Ook bij beachvolleybal en outdoor toernooien is hier extra aandacht voor nodig.

Enkele algemene aandachtspunten (Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015):

- Laat geen afval achter in de natuur
- Vermijd lawaai, zo schrik je de dieren niet af
- Blijf op de paadjes en laat de planten met rust
- Maak gebruik van LED-verlichting, dit heeft heel wat voordelen (dimfunctie, minder strooilicht, ...)

Rookvrij sportterrein

Sigarettenpeuken zorgen samen voor 41% van alle ingezamelde stuks aan zwerfvuil. Jaarlijks gaat dit over 845 000 ton dat in de natuur wordt gegooid. Sigarettenfilters, het deel van de sigaret dat niet wordt opgerookt zijn niet afbreekbaar. Nadat ze in de natuur terecht komen duurt het nog tussen de 10 en 15 jaar voordat hun onderdelen met het blote oog niet meer waar te nemen zijn. De microplastics zijn dan echter nog niet verdwenen en deze belanden in o.a. de zeeën. De sigarettenfilter bevat veel schadelijke stoffen die zorgen voor een enorme watervervuiling maar daarnaast ook schadelijk zijn voor planten. Dit heeft verschillende negatieve gevolgen voor o.a. vissen en vogels die peuken en microplastics opeten en zo dus schadelijke stoffen binnenkrijgen (Onze Natuur & Mooimakers, z.d.).

Naast de negatieve gevolgen voor de natuur, stuurt roken op een sportterrein ook een boodschap naar de sportende kinderen. Een rookvrije sportomgeving zorgt dat ze een gezonde sociale norm meekrijgen en niet roken als normaal en/of aantrekkelijk beschouwen. Ook zend je als club een

duidelijk signaal dat sporten en roken niet bij elkaar passen en creëer je een gezond sportklimaat waar kinderen niet passief meeroken (Vlaams instituut gezond leven, 2021).

Hoe maak je de sportomgeving rookvrij in 7 stappen? Het Vlaams instituut gezond leven stelde hierover een brochure op, deze kan je terugvinden via: <https://www.gezondleven.be/files/Setting-vrije-tijd/tabak/Rookvrij-Sportterrein-Stappenplan.pdf> (Vlaams instituut gezond leven, 2021).

HOE KAN JE ECOLOGIE INTEGREREN IN JE SPORTCLUB?

ECOSPORTIEF CHARTER

Om de 6 elementen van ecologie in je sportclub te integreren kan je vertrekken van uit het Ecosportief charter, overloop de verschillende puntjes en bekijk wat je in jouw club zou kunnen integreren (Ecosportief, z.d.).

Het Ecosportief charter kan je vinden via https://website.storage/Data/Nossegem/RTE/Bestanden/Menuitem/521/ecosportief_charter_V3_2_sportclub.pdf

ECOLOGIE INTEGREREN IN DE CLUBWERKING

Breng de belangrijkste uitdagingen van jouw club in kaart

Maak een overzicht van alle thema's (zie hierboven) en bekijk per activiteit (trainingen, wedstrijden, administratie, cafetaria, evenementen ...) welke impact deze creëren op het milieu. Deze denkopdracht doe je best met meerdere mensen uit de club om tot een volledige analyse te komen.

Onderstaand sjabloon kan je op weg helpen.

	Energie en water	Mobiliteit	Voedsel en catering	Afval materialen	Natuur
Trainingen					
Wedstrijden					
Cafetaria					
Administratie					
...					

1. Formuleer acties en leg doelstellingen vast

Vanuit dit sjabloon kan je doelstellingen en acties formuleren. Welke acties zijn belangrijk en zullen het meeste impact creëren? Je kan als club zowel inzetten op het verminderen van de negatieve impacts als op het versterken van de positieve impacts. Maak een lijst op volgorde van prioriteit en werk met kleuren in het sjabloon. Denk na over de termijn, is deze actie snel te verwezenlijken of duurt dit lang wie kan deze actie uitvoeren, doe je dit zelf of heb je ondersteuning nodig van anderen? Bekijk het draagvlak van de verschillende acties, bij een hoge bereidheid zal je meer mensen meekrijgen in je verhaal.

2. Bekijk welke middelen je nodig hebt om de acties op te starten. Wat is financieel nodig?

Bekijk dus per actie, wat de actie inhoudt, welk resultaat hier moet uitkomen, wie de actie gaat uitvoeren en tegen wanneer (Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015).

3. Betrek interne en externe belanghebbenden in het proces

Het betrekken van de stakeholders van je club zorgt voor meer draagvlak maar ook voor meer input en kennis. Ze kunnen je dus helpen op de club te verbeteren. Maak daarom een overzicht van alle stakeholders van jouw club, wie is er betrokken bij de werking? Sorteert deze volgens belangrijkheid, de mening van de ene stakeholder is belangrijker dan de mening van de andere. Ook de invloed van de stakeholders neem je mee in de lijst, hoeveel macht heeft deze persoon binnen jouw clubwerking? En ten laatste neem je de mogelijke bijdrage mee, welke input kan de stakeholder geven in het proces? Betrek zowel de interne (bestuur, sporters, ...) als de externe stakeholders (leveranciers, sponsors, bureaus, ...) in je ecosportief proces en probeer zo veel mogelijk informatie te verzamelen (Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015).

Good practice Stalvoc Beverlo:

Op de website van Stalvoc vindt je enkele duidelijk geformuleerde actiepunten. Ze informeren hiermee hun leden over waar ze als club op willen inzetten en welke initiatieven ze hiervoor reeds uitvoeren of in de toekomst willen bekijken. Daarnaast zetten ze ook in op het sensibiliseren van hun leden door ecologie een plek te geven in de clubwerking (Stalvoc Beverlo, 2022).

Je kan hun webpagina terugvinden via <https://www.stalvocbeverlo.be/club/eco-beleid/>

Naast hun ecologisch beleid, zet Stalvoc ook specifiek in op energie. Om de energiekosten te beperken en tegelijkertijd ook energiezuiniger te werk te gaan formuleerde Stalvoc enkele punten waar de leden en trainers op kunnen inzetten. Ook de club neemt enkele maatregelen en zet bvb. de verwarming enkele graden lager want zoals ze zelf communiceren op hun website vele kleine initiatieven maken iets groots. Je kan deze pagina terugvinden via <https://www.stalvocbeverlo.be/club/energiebeleid/> (Stalvoc Beverlo, 2022).

Hoe kan je je leden meekrijgen in een duurzame werking? Maak gebruik van deze tips (Ecolife, 2017).

- Vergelijken met anderen
- Laten ervaren & doen
- Kosten & baten veranderen
- Gemakkelijk maken
- Aantrekkelijk maken
- Geef het goede voorbeeld

Effectief communiceren kan op verschillende manieren en via verschillende kanalen, hieronder een overzicht:

1. Informeren en sensibiliseren

Kies een goed tijdstip en kanaal om te communiceren. Wees open naar de leden, wees eerlijk over waar je nog kan verbeteren en waar je nog oplossingen zoekt.

Werk met signalisatie in de dagdagelijkse werking. Herhaling is belangrijk en dit kan je integreren via o.a. infographics en humoristische beelden.

2. Engageren

Stel een aantal concrete acties op op basis van je ecosportieve principes. Nodig je clubleden uit om onderdeel te zijn van het ecosportieve verhaal binnen je club. Werk met een winactie rond ecologie. Beloon diegenen die zich inzetten of goede ideeën geven. Organiseer een dag of week van rond ecologie. Dagen zoals week van de mobiliteit (en strapdag) en wereld waterdag kunnen hier goed voor zijn. Beloon leden die zich goed gedragen en willen inzetten.

3. Inspireren en continuïteit brengen

Communiceer welke acties je ondernomen hebt en geef zelf het goede voorbeeld. Kies een ecosportieve ambassadeur of team, dit geeft de clubvisie een gezicht en maakt het persoonlijker.

Good practice KVA Volleybal:

Voor een club die reeds heel erg inzet om duurzaamheid kijken we graag eens bij onze noorderburen. De Nederlandse club KVA Volleybal heeft namelijk al vele stappen gezet om hun vereniging CO2 neutraal te maken. Zo werkt hun website op een duurzame server, werken ze momenteel aan een ontwerp voor nieuwe wedstrijdtruitjes uit gerecycleerd polyester en compenseerde ze via een donatie aan Trees for All de CO2 uitstoot die ze in de afgelopen 15 jaar creëerde met de aankoop van materialen. Naast het beperken van hun CO2 uitstoot compenseren ze dus ook de uitstoot die ze direct of indirect creëren. Hun website kan je vinden via https://www.kvavolleybal.nl/?page_id=14868 (KVA Volleybal, 2022).

4. Samenwerken

Overweeg samenwerkingen met andere sportclubs en organisaties maar ook met milieu- of natuurorganisaties en bedrijven uit de buurt. Dit kan een win-win zijn voor beide partners. Samenwerken kan zorgen voor schaalvergroting en kan voor je vereniging dus kosten besparen.

Good practice Hollebeekhoeve Volley Noorderkempen:

In een artikel van Volley Magazine sprak men met Ivan Vermeiren, de voorzitter van Hollebeekhoeve Volley Noorderkempen. In dit interview werd een duurzaam initiatief van de club voorgesteld. De club wou graag iets doen aan het gebruik van plastic flessen tijdens de trainingen en wedstrijden en gaf daarom een drinkbus aan alle leden. Ook gaf Volley Noorderkempen elk team een gratis drinkbushouder. Al deze drinkbussen moeten natuurlijk ook gevuld worden en dus stapte de club met hun voorstel naar de gemeente. Vermits de club actief is in meerdere gemeentes was het voor hen iets meer werk maar deze gemeentes waren onmiddellijk enthousiast en plaatsten in de verschillende sporthallen een speciale watertapinstallaties waar de leden hun drinkbus konden vullen. Een mooi voorbeeld van een samenwerking met de gemeente dat zorgt voor een duurzamere clubwerking (Coppens, 2020).

5. *Duurzame communicatiemiddelen en kanalen*

Bekijk welke promotiematerialen je nu gebruikt en of je hierin kan verduurzamen. Beperk je papiergebruik tot het minimale en werk als dit nodig is samen met een duurzame drukkerij

Bekijk de mogelijkheden om je website te verduurzamen, dit kan via groene hosting, energiezuinige opmaak, ... (Vlaamse Sportfederatie vzw, 2015).

Succesfactoren (Ecolife vzw et al., 2015)

- Zorg voor een ecosportieve coördinator die het overzicht bewaart
- Werk samen met anderen.
- Betrek leden, vrijwilligers, medewerkers en laat hen zelf met ideeën komen.
- Speel kort op de bal en grijp in als dit nodig is.
- Beloon goede initiatieven én durf eisen te stellen.
- Meten is weten.
- Communiceer consequent, maak je ecosportieve verhaal zichtbaar en herkenbaar
- Sensibiliseer ook supporters, ouders, deelnemers.
- Geef het goede voorbeeld. Dan ben je ook geloofwaardig!

De evolutie naar een duurzame club is geen kort proces, het is een proces waarin je de gemaakte evolutie moet monitoren en kritisch moet blijven kijken naar de ecologische aspecten binnen jouw club.

Stel je voortdurend de vraag of je iets niet ecologischer kan aanpakken. Ga hierbij niet alleen voor quick wins maar ook voor grote acties, deze kan je uitwerken in meerdere fases.

Onderschat je invloed als sportclub niet: je hebt als club de mogelijkheid om positieve verandering teweeg te brengen en door het samenbrengende karakter van sport, heb je als club wel degelijk een invloed en de mogelijkheid om je stakeholders te inspireren en tot actie op te roepen. Durf als club dus initiatief nemen en geef het goede voorbeeld (Club Matters, z.d.).

Good practice The Green Puffins:

The Green Puffins is een ecologische zaalvoetbalploeg. Naast voetballen organiseren ze ook sportkampen voor kinderen. Duurzaamheid is sterk aanwezig in hun missie en werking. Ze kiezen bewust voor fair trade producten (voetballen, wedstrijdtruitjes,...). Ook willen ze een klimaatneutrale vereniging zijn en proberen ze hun verplaatsingen zo ecologisch mogelijk te maken en hun kampen op een ecologische manier te organiseren. De duurzame visie is dus op verschillende plekken in de club terug te vinden en bij nieuwe initiatieven staat deze visie steeds centraal. Hun website en initiatieven vind je terug via <https://www.greenpuffins.be> (The Green Puffins, 2023).

WAT DOET VOLLEY VLAANDEREN?

CLUBWERKING

Een van de taken van Volley Vlaanderen is het ondersteunen en verbeteren van de clubwerking. Dit gebeurt via de puntenverdeling van het jeugdsportfonds. Clubs die een initiatief rond ecologie uitwerken worden via JV18 beloond met 10 punten (Volley Vlaanderen, 2022). Op deze manier hoopt de federatie clubs te stimuleren om ecologisch verantwoord te gaan sporten.

Zeker na corona waren de clubs vragende partij voor carpooling, om hun uitgaven te beperken. Daarom werden er ook in volleyadmin, bij de module die de aanduidingen doet, aanpassingen gedaan om het carpoolen te promoten. Zo werd de volgende tekst toegevoegd aan elke aanduiding waar meer dan 1 scheidsrechter wordt aangeduid: "We willen vragen zo maximaal mogelijk samen te rijden, hierbij de gegevens van uw collega's zodat u afspraken kan maken". Dus naast deze tekst worden dan ook de woonplaats, het GSM nummer en emailadres van alle betrokken scheidsrechters meegestuurd. Zo kunnen ze contact met elkaar opnemen om verder af te spreken.

Werking

Op de kantoren van Volley Vlaanderen staan verschillende watertaps met grotere 5 liter flessen die alle medewerkers van fris water voorzien. Zo wordt het aantal plastic flesjes beperkt. De plastic die de grotere flessen met zich meeneemt wordt terug opgehaald door de leverancier en door hen gerecycleerd. Ook zet Volley Vlaanderen in op het promoten van carpoolen bij de medewerkers en wordt er in de mate van het mogelijke rekening gehouden met het carpoolen van de scheidsrechters naar hun verschillende wedstrijden.

Good Practice: Koen Luts: scheidsrechter en fervent carpooler

"Zeker op het hoogste niveau bestaat carpoolen al jaar en dag. Uiteraard heeft corona hier ook roet in het eten gegooid!"

Redenen om carpoolen te promoten:

- Het is beter voor het milieu omdat er minder wagens zullen rijden.
- De scheidsrechters leren elkaar beter kennen door samen soms meer dan een uur in één auto te zitten. Op topniveau zitten soms de 4 scheidsrechters samen in een auto.
- De scheidsrechters komen met carpoolen op plaatsen waar ze anders niet zouden komen omdat er wel degelijk per scheidsrechter rekening gehouden wordt met de afstand tussen hun woonplaats en de sporthal. Door ze laten samen te rijden kan je die afstand verdubbelen.
- De clubs moeten hierdoor minder verplaatsingskosten betalen aan de scheidsrechters.

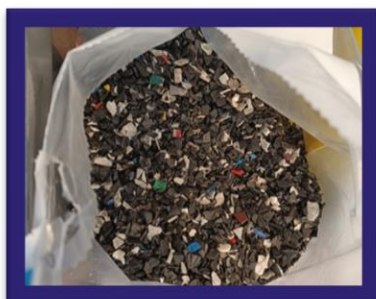
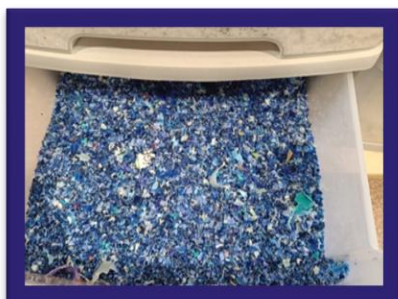
Enkele nadelen zijn wel:

- Als er na de publicatie van de aanduiding één van de scheidsrechters afzegt moet er 1 scheidsrechter heel ver rijden.
- Scheidsrechter moeten soms vroeger vertrekken om te verzamelen en dan van daar door te rijden.
- Soms vertrekt de scheidsrechter niet altijd van thuis naar de match, dat maakt samenrijden gebaseerd vanuit het thuisadres op dat moment niet mogelijk. Zeker bij midweekwedstrijden is dit dikwijls het geval.

PARTNERS

Ook de partners van Volley Vlaanderen dragen ecologie hoog in het vaandel. Zo gebruikt Janssen Fritsen FSC®- en PEFC-gecertificeerd hout en streven ze naar producten met een lange levensduur die op een veilige manier geproduceerd worden (Janssen-Fritsen B.V., 2022). Ook Mikasa heeft aandacht voor de duurzaamheid van hun producten. Wist je dat Mikasa, het gekende volleybalmerk ook rubberproducten maakt dat gebruikt worden op schepen. De wijze waarop deze industriële rubberproducten gemaakt worden staat internationaal bekend als milieuvriendelijk (Mikasa Corporation, 2023).

Ook in de samenwerking met Geberit staat duurzaamheid centraal. Respect voor mens en milieu zijn waarden die zowel bij het beachvolleybal als Geberit belangrijk zijn (Geberit nv, 2021). Geberit zet in op een langdurig duurzaamheidsmanagementsysteem en scoort al drie jaar op rij een hoogste onderscheiding op de ecovadis duurzaamheidsranglijst (Geberit nv, 2023). In de samenwerking zet men bvb. in op het gebruik van gerecycleerd materiaal voor het maken van de trofeën voor de Geberit Beach Tour.

BRONNENLIJST

Club Matters. (z.d.). *Becoming more environmentally sustainable*. Geraadpleegd op 7 april 2023, van https://www.sportenglandclubmatters.com/pluginfile.php/41510/mod_resource/content/3/Becoming%20more%20environmentally%20sustainable%20guide.pdf

Coppens, M. (2020, 22 december). *Ivan Vermeiren: “Knokken om te overleven in club met bijna 900 leden”*. Volley Magazine. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <http://volleymagazine.be/2020/12/21/ivan-vermeiren-knokken-om-te-overleven-in-club-met-bijna-900-leden/>

Ecolife vzw & ISB vzw. (z.d.). *Checklist: Afvalbeheer in een sportieve omgeving*. Ecosportief. Geraadpleegd op 7 april 2023, van http://isb.colo.ba.be/doc/PV/ecosportief_afvalbeheer.pdf

Ecolife vzw. (2017, 7 oktober). *Zo wordt jouw organisatie een klimaatlimme vereniging*. Geraadpleegd op 6 april 2023, van https://www.gemeentevoordetoeekomst.be/sites/default/files/files/boost_je_buurt_2017_-_klimaatlimme_verenigingen_ecolife.pdf

Ecolife vzw, ISB vzw, & Bos+ vzw. (2015, 30 november). *Sporten doe je spoorloos! Door & voor Vlaamse sportactoren*. Ecosportief. Geraadpleegd op 7 april 2023, van http://isb.colo.ba.be/doc/Bro/ecosportief_brochure.pdf

Ecosportief. (z.d.). *Charter sportclub: Ecosportief*. Geraadpleegd op 7 april 2023, van https://website.storage/Data/Nossegem/RTE/Bestanden/Menulitem/521/ecosportief_charter_V3_2_sportclub.pdf

Geberit nv. (2021). *Local Hero Dries Koekelkoren*. GEBERIT AQUACLEAN. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.geberit-aquaclean.be/landingpages-nl/local-hero/>

Geberit nv. (2023). *Ecovadis platinum label voor Geberit*. Geberit. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.geberit.be/landingpages-nl/ecovadis>

Janssen-Fritsen B.V. (2022). *MVO*. Janssen-Fritsen. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.janssen-fritsen.be/over-ons/mvo/>

KVA Volleybal. (2022, 10 januari). *Duurzaam KVA | KVA Volleybal*. KVA Volleybal | De gezelligste vereniging van Amsterdam! Geraadpleegd op 15 mei 2023, van https://www.kvavolleybal.nl/?page_id=14868

Mikasa Corporation. (2023). *Business overview*. MIKASA. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://mikasasports.co.jp/e/company/service/>

Mortsel Volley Antwerpen. (2022, 12 april). *Duurzaamheid*. Geraadpleegd op 25 mei 2023, van <https://www.mortselvc.be/duurzaamheid/>

Onze Natuur & Mooimakers. (z.d.). *Peuken en hun negatieve effect op de natuur*. Mooimakers. Geraadpleegd op 6 april 2023, van <https://mooimakers.be/kenniswijzer/artikel/peuken-en-hun-negatieve-effect-op-de-natuur>

Stalvoc Beverlo. (2022, 30 juni). *Stalvoc | ECO beleid*. Stalvoc. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.stalvocbeverlo.be/club/eco-beleid/>

Stalvoc Beverlo. (2022b, september 2). *Stalvoc | Energiebeleid*. Stalvoc. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.stalvocbeverlo.be/club/energiebeleid/>

The Green Puffins. (2023). The Green Puffins. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.greenpuffins.be/>

Vlaams instituut gezond leven. (2021). *Samen naar een rookvrij sportterrein: argumentatiefiche*. Gezond leven. Geraadpleegd op 6 april 2023, van <https://www.gezondleven.be/files/Setting-vrije-tijd/tabak/Rookvrij-Sportterrein-Argumentatiefiche.pdf>

Vlaams instituut gezond leven. (2021). *Samen naar een rookvrij sportterrein: stappenplan*. Gezond leven. Geraadpleegd op 6 april 2023, van <https://www.gezondleven.be/files/Setting-vrije-tijd/tabak/Rookvrij-Sportterrein-Stappenplan.pdf>

Vlaamse Sportfederatie vzw. (2015, februari). *De ecosportieve sportclub*. Vlaamse sportfederatie. Geraadpleegd op 6 april 2023, van <https://www.badmintonvlaanderen.be/file/861433/?dl=1>

Volley Vlaanderen. (2022). *Jeugdsportfonds reglement 2023*. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://volleyvlaanderen.be/uploads/file-galleries/2023-01-10-02-52-5144159668.pdf>